

Inka Hopsu vihr ym.

Kirjallinen kysymys sukupuolen moninaisuuden huomioimisesta Move!-järjestelmässä

Eduskunnan puhemiehelle

Move! on perusopetuksen 5. ja 8. vuosiluokkien oppilaille tarkoitettu fyysisen toimintakyvyn valtakunnallinen mittaus- ja palautejärjestelmä. Sen tarkoituksena on auttaa oppilasta ja hänen perhettään ymmärtämään fyysisen toimintakyvyn yhteydet oppilaan terveyteen, päivittäiseen hyvinvointiin, jaksamiseen ja opiskeluun sekä kannustaa omatoimiseen fyysisestä kunnosta huolehtimiseen. Fyysisen toimintakyvyn mittaukset toteutetaan 5. ja 8. vuosiluokkien oppilaille osana koulun liikuntakasvatusta.

On käynyt ilmi, että mittauksissa ja tehtävänannoissa käytetty binäärinen sukupuoli-jaottelu sekä vahvasti sukupuolittuneet termit, kuten 'naisten punnerrukset', ovat herättäneet oppilaissa hämmennystä ja ahdistusta. Omaa sukupuoli-identiteettiään pohtivat lapset ovat kokeneet jaotTELun vain tyttöihin ja poikiin ulossulkevana ja vanhanaikaisena.

Sukupuoli ei ole pelkkää biologiaa, vaan rakentuu sosiaalisesti ja kulttuurisesti. Näin ollen käsitteet sukupuolesta sekä sukupuolten tehtävistä, rooleista ja työnjaosta ovat aina sidoksissa kulttuuriin, yhteiskuntaan ja yhteisöön. Sukupuolten tasa-arvo kattaa myös sukupuolen moninaisuuden eli hyväksyy ajatuksen, että sukupuolia on enemmän kuin kaksi.

Perusopetuksen valtakunnallisen opetussuunnitelman (OPS) mukaan perusopetuksen yhteiskunnallisena tehtävänä on edistää tasa-arvoa, yhdenvertaisuutta ja oikeudenmukaisuutta sekä lisätä "tietoa ja ymmärrystä sukupuolen moninaisuudesta". Näin ollen opetuksen käytäntöjen ei tulisi ylläpitää eikä uusintaa tyttöjen ja poikien jakoa erillisiin ryhmiin, ja kouluissa käytetyn materiaalin tulisi huomioida lapset ja nuoret, joiden sukupuoli ei asetu perinteiselle mies-nainen-akselille. Olisi syytä pohtia, mitä lisäarvoa sukupuoleen perustuva jaottelu tarjoaa mittauksessa, jonka keskeisenä tarkoituksena on oppilaiden kannustaminen omasta fyysisestä toimintakyvystä huolehtimiseen.

Kasvatuksessa ja opetuksessa tulisi pyrkiä sukupuolisensitiivisyyteen, jossa kaikki sukupuoli-identiteetit ja sukupuolen ilmaisun tavat tulevat kunnioitettavasti, arvostavasti ja yhdenvertaisesti sekä nähdä, että mahdolliseksi. Tämä ei tarkoita sukupuolen tai tytön ja pojan identiteettien hävittämistä, vaan moninaisuuden huomioimista sekä sukupuolittavien normien kriittistä tarkastelua.

Kirjallinen kysymys KK 519/2021 vp

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitämme asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Miten varmistetaan, että sukupuolen moninaisuus tulee asianmukaisesti huomioituksi Move!-järjestelmässä ja laajemmin perusopetuksen liikunnan opetuksessa?

Helsingissä 27.9.2021

Inka Hopsu vihr
Satu Hassi vihr
Noora Koponen vihr
Iiris Suomela vihr
Pirkka-Pekka Petelius vihr